

فراز و فرود تمبر

سعید بختیاری سلطانی

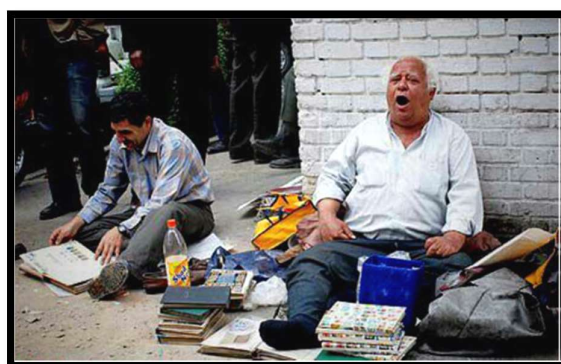
عضو انجمن مطالعات تاریخ پستی ایران

user35335@gmail.com

خرداد ماه ۱۳۹۶ خورشیدی

باز نویسی: اسفند ماه ۱۳۹۹ خورشیدی

سی سال پیش وقتی از کوچه پست (در تهران) عبور می کردید؛ عده ای فروشنده تمبر این سمت کوچه می دیدید، تعدادی در سمت دیگر کوچه که با خریداران در حال صحبت و داد و ستد بودند.

آقای منوچهر ملک زاده در کوچه پست، دهه ۹۰ خورشیدی

اما اکنون که به کوچه پست سر بزنید اثری از فروشندهگان تمبر نمی بینید. تا مدتی پیش از همه گیری بیماری کرونا، از آن همه فروشنده دو نفر باقی مانده بودند: آقای راه علی کی شمس و آقای سلیمان آقایی که همچنان میدان را خالی نکردند و چراغ این بساط را روشن نگه داشتند. در سرمای زمستان و گرمای تابستان از صبح تا بعد ظهر آنجا می ایستادند تا هر از چند گاهی مشتری علاقمندی از دور و نزدیک و گاهی از شهرستان که به سراغ تمبر می آمد؛ دست خالی باز نگردد. اما پس از همه گیری کرونا آن دو نیز تغییر رویه دادند و اکنون کوچه پست، سوت و کور است.

آقای سلیمان آقایی

آقای راه علی کی شمس

در گذشته مغازه های زیادی در شهر تهران به کار خرید و فروش تمبر مشغول بودند که دیگر اثری از آنان نیست.

نمایی از پاساژ معتمد در چهار راه استانبول تهران، این پاساژ در گذشته از پر رونق ترین مرکز های خرید و فروش تمبر بوده است.

در طول سال ها، پاساژ معتمد، فروشندگان تمبر گوناگونی را به خود دیده است که مناسبانه تعداد آنها رو به نزول داشته اند آنچنانکه بعضی از مغازه ها که به این حرفه مشغول بودند اکنون تغییر شغل داده اند.

مغازه تخلیه شده آقای حسین علی سیف از فروشندگان قدیمی تمبر در پاساژ معتمد

آقای سید رضی عباسیان، فروشنده و کارشناس تمبر ایران در مغازه اش در پاساژ معتمد

(عکاس: مصطفی مولودی)

اکنون با ظهور و رونق فروشگاه های مجازی مواجه هستیم که بر بستر اینترنت در قالب وبگاه، صفحه اینستاگرام، فیس بوک، پیام رسان هایی نظیر تلگرام، واتس آپ و ... به عرضه تمبر و اقلام فیلاتلی مشغول هستند. از یک سو این کسب و کار های اینترنتی جای خالی مغازه های تعطیل شده تمبر را پر کرده است و جای تقدیر دارد که بدون اتکا به حمایت های دولتی، از مرگ فرهنگ مجموعه داری تمبر جلوگیری کرده

اند. اما از سوی دیگر با آفتی مواجه هستیم به نام "تقلب" که از دیرباز به موازات شکل گیری تاریخ پست ایران، کم و بیش حضور داشته است و تا به امروز به حیات کج دار و مریضش ادامه داده است. اکنون، شیوه های جدیدی از اقلام فیلاتلی (تمبری) تقلبی را در فضای مجازی می بینیم. به جهت تبیین موضوع، نمونه ای را بررسی می کنیم:

یکی از فروشگاه های بزرگ اینترنتی که در زمینه تمبر فعال بوده و گردش مالی بالایی دارد، وبگاه "ایسام" است.

در این سایت هر فردی می تواند اقدام به ایجاد فروشگاه برای عرضه کالا نماید و به روش های مختلف همچون قیمت مقطوع یا مزایده و ... اقدام به فروش نماید. فروشگاه ایسام واسط بین فروشنده و خریدار است. فروشنده و خریدار در جریان معامله باهم ارتباط نداشته هويتشان ناشناس است. فروشگاه پول را از خریدار دریافت کرده نزد خود نگه می دارد سپس آدرس پستی خریدار را در اختیار فروشنده قرار می دهد تا جنس فروخته شده را برای خریدار ارسال کند. وقتی خریدار از کالای خود رضایت داشت؛ فروشگاه با کسر درصد خودش، پول را به حساب فروشنده واریز می کند.

بسیاری از افراد خوش نام در زمینه خرید و فروش تمبر از طریق ایسام به این کار مشغول هستند. اما افرادی نیز از این شکل داد و ستد (امکان پنهان ماندن هویت فروشنده) سو استفاده کرده تمبر تقلبی عرضه می کنند. در فروشگاه اینترنتی ایسام فردی با نام "م.خ." اقدام به فروش تمبرهای تقلبی قاچاری کرده است: تمبرهای شیر و خورشیدی اولیه ایران، نمونه ریستر، تمبر ویکتور کاستین (مشهد)، تمبرهای دارای روچاپ، تمبرهای خیریه و مالیه که همگی بوسیله چاپگر دیجیتال و کهنه کردن کاغذ ساخته شده اند.

نمونه تمبرهای تقلبی "م.خ." عرضه شده برای فروش در وبگاه ایسام

"م.خ." هر کسی می تواند باشد؛ نامی که از این شخص آوردیم؛ مثال فرض کنید. هر کسی که نیاز مادی دارد و هیچ حد و مرز اخلاقی برای خود در نظر نگرفته است و هیچ تعلق خاطری به فرهنگ و تاریخ سرزمینش ندارد؛ می تواند "م.خ." باشد و تیشه به ریشه ی بخشی از فرهنگ کشورش بزند.

این افراد برای جعل تمبر چند مرحله را انجام می دهند :

۱- نمونه اصلی تمبر مورد نظر را فراهم می کنند.

۲- از نمونه اصلی اسکن با رزولوشن بالا تهیه می کنند.

۳- از فایل اسکن با دستگاه پرینتر رنگی حرفه ای، چاپ مجدد روی کاغذ تهیه می شود.

۴- پشت تصویر تمبر چاپ شده با چسب اندود می شود.

۵- پس از خشک شدن چسب اگر تمبر مورد نظر بدون دندان باشد؛ فقط مرحله برش می ماند اگر تمبر دنداندار مد نظر باشد قبل از برش مرحله دندانگذاری یا پرفراژ زدن انجام می شود.

۶- با استفاده از سمبه های فولادی مخصوصی که به اندازه مداد است و نوک آن سوراخ ریزی برای برش کاغذ دارد؛ به قطر تقریبی سوزن ته گرد، دندانها، یکی یکی با ضربه آرام به پشت سمبه، بر روی حاشیه تمبر تقلبی انجام می شود.

تعمیرکاران و جاعلان تمبر برای ایجاد دندان در حاشیه "تمبر تقلبی" یا تمبری که دندانهاش آسیب دیده؛ از نوعی سمبه مخصوص فولادی استفاده می کنند. در قسمت نوک قلم (سمبه) سوراخ ریزی تعبیه شده به قطر سوزن ته گرد و انتهای لبه آن تیز شده تا کاغذ را بطور دقیق و ظریف برش دهد. انتهای مجرای سمبه برای خروج اضافه های کاغذ بریده شده است. این سمبه به اندازه مداد است.

تشخیص تمبر تقلبی:

کارشناس تمبر، با بررسی چند ویژگی تمبر می تواند اصل یا تقلبی بودن آن را تشخیص دهد. تعدادی از این خصوصیت ها به این قرار است: جنس کاغذ، کیفیت چاپ (وجود پیکسل های ریز در نمونه پرینت شده) وجود تاش و اثر قلم پشت چسب، نوع چسب، اندازه دندانها، چگونگی چیدمان دندانها و ...

این بحث را با نقل قولی از آقای مهرداد صدیقی، کارشناس خبره تمبر ایران به پایان می بریم: "مطمئن هستم با آشکار نمودن تمبرهای تقلبی و جعلی فیلاتلی ایران، دلگرمی بزرگی خواهد بود برای کلکسیونرهای جدید که بیشتر درگیر فیلاتلی ایران شوند و برای کلکسیونرهای با سابقه تر موقعیت ایجاد شود تا هرچه فعالانه تر به شکار اقلام نادر و کمیاب بپردازند. به حقیقت می توانم بگویم که فیلاتلی ایران یکی از هیجان انگیزترین و جالب ترین بخش های فیلاتلی است و بدون شک به سبب عدم اعتماد به اصالت تمبرها در میان کلکسیونرها از نظر قیمت نادیده گرفته ترین در جهان است."